Ч. 209 (11.500). Львів, четвер 19. вересня 1929. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Перед бурею?

Львів, 18. вересня 1929.

Польське внутрішньо-політичне життя є безупинною війною. Ведеться та боротьба не тільки між поодинокими національностями, політичними партіями, соціяльними групами. В тому, очевидячки, не було би нічого дивного, бож життя в цілости і кожний його сектор зокрема — є вічною боротьбою. Але Польща має одну особливість, якою не може повеличатись ні одна европейська держава. А тією особливістю є затяжна війна між урядом і соймом між виконавчою і законодатною владою. І це діється в державі, яка є конституційно-демократичною республікою.

Ми вже привикли до цього дивогляду і він нас не вражає. Але коли вдуматися в нього, коли здобутися на сторонній погляд, то аж тоді виявиться весь трагікомізм, уся гротескова незвичайність цього дивного становища.

Сойм і уряд, законодатна і виконавча влада — це два воюючі табори, дві ворожі групи, які розділює каламутна річка непорозумінь. Від часу до часу приходить між ними до більшої сутички, а в більшости переважає розвідочна акція і засідкова партизанщина. Підчас соймової сесії частинну перевагу, головно морального характеру, здобуває сойм (ріжноманітна опозиційна більшість), поза сесією ініціятива наступу переходить в руки уряду. Обі воюючі сторони громадять сили, закріплюють свої позиції, поширюють свої операційні бази, готовляться до рішаючого бою. Але саме рішення відкладається постійно з місяця на місяць, від сесії до сесії, з року на рік. І одна й друга сторона відсуває речинець рішаючої зустрічі, лякаючись відповідальности, жахаючись примар невідомого майбутнього. І хто зна, як довго була би велася ця партизантка, якби уряд не повів поважнішого наступу на каси хорих, на територію другого щодо величини соймового клюбу, який під сучасну пору є виразником польського парляментаризму. Цей удар в польську партію соціялістичну примусив її вийти з рямок сальонової опозиції, покинути запетрифіковані сентиментальности до особи марш. Пілсудського і стати на сторожі. Своїм наступом на каси хорих уряд притиснув ППС до муру і примусив її приняти бій. Тут уже пепесівська діялектика і дипльоматика нічого не поможе. Пепесівці мусять або приняти бій, або піддатися без бою і зійти з політичної арени як важливий фактор, розплистися у нірвані, віддаючи частину своєї громадської влади санації, а маси соціяльно лівіцям угрупуванням.

Розбивши партизанщиною своїх противників, розколовши польські опозиційні партії, вибивши їх із важних позицій в адміністраційній, фінансово-економічній і суспільній машині, санац.-урядовий табор постановив здобути ще один пункт безпосередньо перед бюджетовою сесією сойму. З тією метою премієр Світальський через маршалка сойму Дашинського запросив на 16. ц. м. провідників соймових клюбів (за винятком національно-словянських і дрібних соціяльно-інтернаціональних) на конференцію в справі „управнення" праць над бюджетом із участю міністра військових справ марш. Пілсудського.

Ясно, що така участь вже заздалегідь надає особливий характер конференції. Вона не тільки не виключує, але робить неминучими всякі несподіванки, яких посмак можна згори відчути, маючи на увазі попередні виступи марш. Пілсудського. Санаційна преса спершу вдарила в примирюючий тон. Мовляв, тут іде про перекинення кладки між двома супротивними берегами, про конечність бюджетової сесії, добро держави і т. і. Зовсім природно, що уряд і споріднені з ним кличники з одного боку хотіли нащупати пляни опозиції і приготовитися на диверзію, а з другого боку участю марш. Пілсудського, який все виступає зі свого затишша в рішаючих хвилях, подразнити і придавити опозицію, вивести її з рівноваги „досадними" словами та осмішену, залякану і здезорієнтовану пустити на бистрі хвилі невідомих подій.

Цей підступ противника викликав замішання в рядах польських поміркованo-лівих і центрових партій. Серед голосів з приводу задуманої конференції можна було зустріти й надійно-злорадісні відзиви. Говорилося про важке становище уряду, про скрутне економічне становище в країні, про невдачі на міжнародній арені у звязку з Гагою та евакуацією Надренії, про розбрат в санаційному таборі між його поодинокими групами, як: Союз міст і сіл Бартеля-Косцялковського, консерватисти Радзівіла, бебесівці Морачевського, полковники, селянська група і т. і. Кореспондент „Берлінер Тагеблят-у" доглянув розбрат навіть у самій групі полковників (Світальський-Пристор-Матушевський), на яку натискає невдоволена група генералів (Сосновський і Ридз Сміґли). Такими поголосками підбадьорювала себе опозиція і на радощах вигукувала (Недзялковський в „Роботнік-у") про ліквідацію санаційного режіму, на ділі мріючи про можливість „співпраці". Тільки послідовна нар.-демократія зразу відмовилася від якого-будь „братання" з урядово-санаційним табором, бо

„дотеперішне становище уряду, а особливо п. міністра військових справ супроти сойму, не дає основи думати, щоби шукання такої зустрічі поза соймовим грунтом було можливе і доцільне".

Таким чином Народовий Клюб зразу відкинув який-небудь спільний грунт з урядово-санаційним табором, не даючись намовити на перекинення кладки. Становище націоналістичної правиці не могло лишитися без впливу на становище хитких поміркованo-лівих і центрових клюбів. В останній хвилі клюби: пепесівців, визволенців, хлопського сторонництва, пястівців, хадеків і енперівців зробили делікатний поворот, кажучи, що „після закриття соймової сесії единим органом до репрезентування сойму є його президія на чолі з маршалком".

Ось так велика більшість запрошених на конференцію клюбів відмовилася від зустрічі з представниками уряду. Свою участь в конференції зголосили тільки представники бебеків, бебістів, правих енперівців і німців. В прикрій ситуації найшлися жиди, які вижидали: чия візьме, але їх вирятували самі обставини.

Польські поміркованo-ліві й центрові клюби, відмовляючись від участи в задуманій конференції, весь тягар дальшої невдячної ролі у зносинах з урядом вложили на маршалка сойму Дашинського. Але одночасно через становище тих клюбів розвіялася сама ідея конференції. Дійсний голова уряду марш. Пілсудський зашився у Сулеївку, а маршалок сойму Дашинський покинув Варшаву. Невияснену ситуацію частинно розвяже, а що найменше дасть їй відповідне освітлення, урядовий комунікат. Він теж правдоподібно накреслить в загальному дальший хід подій.

ППС із спорідненими лівими та тактично-союзними центровими партіями вірить, що тепер прийде до ступневої і мирної ліквідації потравневого режіму, чого висловом мають бути недалекі зміни в уряді. Треба сумніватися, чи ця сподіванка має реальний грунт під собою. Колиб навіть прийшло до сподіваних змін в уряді, то це буде лише тактичний крок для хвилевої передишки. Санаційно-урядовий табор, який має у своїх руках повноту влади і сили: військо, адміністраційну армію, банки, суспільні установи, — так легко не уступить, не вважаючи на вітри, що віють із заходу. Остаточний розрахунок є неминучий скорше чи пізніше. Опозиція, а головно ППС, не має вже часу грати на проволоку, бо в майбутности вона буде ще більше обеззброєна. І та свідомість без сумніву є загальною в пепесівському таборі. Тому теперішні балачки про мирну полагоду є тільки тактичним маневром, щоби приспати увагу противника. Тому теперішня тиша є тишею перед бурею.

Довірочне англійське меморандум.

Гостре англійсько-французьке противенство в справі роззброєння.

Париська газета „Петіт Парізіен" повідомляє з Женеви, що льорд Роберт Сесіль передав ріжним делегатам довірочний меморандум, в якому виложено англійські погляди на справу роззброєння. Цей документ висловлює бажання, щоби Ліга Націй зажадала від підготовчої комісії в справах роззброєння перегляду й ревізії цілої його праці на основі таких засад:

Обмеження або зменшення зброєнь має бути переведене рівночасно на суші, воді і в повітрі. Обєм зброєнь кожної держави має підлягати контролі постійної контрольної комісії. Англійська делегація вже раз домагалася заведення такої контрольної комісії, одначе комітет Ліги Націй цей проект відкинув.

„Петіт Парізіен" пише, що меморандум має на меті знищити всю дотеперішню працю комітету в справі роззброєнь. Тому французька делегація заявила англійцям, що вона до цього не допустить. Італійці, японці та делегати інших держав, де є загальна військова служба, теж висловилися проти англійського меморандуму й так повстав суцільний бльок проти англійської делегації. Домагання льорда Сесіля стоять у суперечности з деклараціями льорда Кашендона з 19. квітня 1929 р., що Велика Британія передає всі справи сухопутніх роззброєнь континентальним державам.

Що торкається справи контролі воєнних бюджетів, то комітет вже давно більшістю 22 голосів проти 2 ухвалив, що така контроля неможлива до переведення. Взагалі комітет уже давно обговорив і полагодив усі справи, які порушує англійський меморандум і тому Ліга Націй не має права робити якінебудь вказівки комітетові. Д-р Бенеш, голова третьої комісії Ліги Націй докладає всіх зусиль, щоби не допустити до дебати, яку хотів би розпочати льорд Сесіль.

Ріжні французькі газети пишуть, що вмішання льорда Сесіля матиме своїм наслідком французьке вмішання до справи морських роззброєнь.

Господарська реорганізація Паневропи.

Два високі урядники Ліги Націй виробили меморандум про організацію господарської злуки европейських держав. Автором одного меморандуму є італієць, а другого англієць.

Меморандум італійця виходить з ідеї, що треба перевести господарську реорганізацію Европи, але так, щоби не був порушений суверенітет окремих держав. Відбудову Европи проголосила вже світова господарська конференція. Свій плян автор називає „пактом господарської солідарности". Його метою було би осягнення якнайбільшої солідарности в Европі та вільного ринку. Цю мету треба осягнути шляхом цілого ряду етапів, розложених на кілька десятиліть і здійснюваних за допомогою колективних торговельних договорів. Одначе час тревання пакту автор поки-що обмежує на три роки.

Англійський проект виходить з ідеї розвитку ріжних галузей продукції, які потрібують масового ринку. Цього ринку вони не можуть мати в політичних границях теперішніх европейських держав. Тому европейські держави мусять утворити союз „з метою уможливити ширші господарські зносини та забезпечити по можности цілковите скасування істнуючих між ними господарських перегород". Підготовчою стадією для здійснення цього союзу мало би бути заведення „митових ферій" поки-що на три роки.

Радянська Україна.

Поширення харківського Інституту Народньої Освіти.

Народній Комісаріят Освіти УСРР рішив відкрити з початком цього шкільного року відділ фізичної культури при харківському Інституті Народньої Освіти. Відділ фізичної культури має підготовляти кадри учителів фізичної культури в школах.

Памятник Шевченка в Харкові.

Харківський Окружний Виконавчий Комітет затвердив остаточно умови конкурсу на проект памятника Шевченкові в Харкові. Памятник має стати на площі між готелем „Червоний" і будинком торговельної біржі. Памятник мають збудувати до 7. листопада 1930 р. Конкурс на проект памятника розпічнеться 10. жовтня з тим, щоби скульптори надіслали проекти до 11. квітня 1930 р. Основна ідея памятника, яку намічує конкурс, така: Шевченко — як борець, революціонер, борець за національне й соціяльне визволення українського народу. Премії для конкурсу такі: перша — 5.000 карб., друга — 4000 карб., третя — 3.000 карб., четверта — 2.000 карб., пята — 1.000 карб. До жюрі ввійдуть представники громадських, професійних і мистецьких орґанізацій разом з представниками урядових установ. У конкурсі беруть участь скульптори Рад. України і цілого СРСР.

Чергове пятнування „зрадників революції", тим разом російських письменників.

Обєднані збори літературних орґанізацій ВУСПП (всеукраїнська спілка пролетарських письменників), „Молодняк", „Нова Генерація", ВУАРК (всеукраїнська академія робітничої культури), „Плуг", „Західна Україна" та делеґації татарських революційних і пролетарських письменників обговорили — як повідомляє радянська преса — питання про „антирадянські виступи" російських письменників Пильняка й Замятіна й ухвалили резолюцію, в якій між іншим зазначено:

Письменники з репутацією радянських та льояльних до нашого ладу ганебно зрадили довіря пролетаріяту СРСР і почали продаватися білоґвардейщині, видаючи за її допомогою свої антирадянські твори. Ми, пролетарські письменники, з обуренням засуджуємо й плямуємо ганьбою цю зраду й висловлюємо певність, що не зважаючи на окремі зради пролетарська література зростатиме і скупчить довкола себе все краще, що є в лавах чесних працівників літерат. фронту, і що зміцнятиметься диктатура пролетаріяту, одержуючи все нові перемоги над клясовим ворогом...

Пильняка знають наші читачі з фейлетонів „Діла", в яких друкувалося свого часу його оповідання п. н. „Смерть командарма", що появилося й окремою відбиткою у видавництві „Ізмараґд".

Експерименти й наслідки.

(Від нашого кореспондента.)

Луцьк, 14. вересня 1929.

Закінчилися жнива. Який це важливий момент! І не тільки в житті нашого рільника. На наших, чисто хліборобських землях жнива вирішують питання про все національне й господарське життя.

Вирішують вони в цьому році ці питання дуже сумно. Може хто думає, що врожай був поганий? Ні. Вродило добре й зібрано в сприятливих умовах. А тимчасом у селянина невеселе обличча. Вже він не може, як кажуть, звести кінців. Уже лякається не тільки за переднівок, але й за місяці лютий-березень. Уже то тут, то там не добачує насіння на весну. Вже перед очима стають примари майбутніх векселів, процентів, ріжних позичок і тому подібного страхіття.

Ніколи ще перед нашим селянином не ставало так руба питання: „бути чи не бути", як тепер. Часописи, економічні орґанізації, конференції, приватні розмови й нарешті батіг життя розкрили йому очі. „Так далі господарювати й жити не можна", — говорить він собі. І починає нервово і стурбовано метушитися.

З одного боку осінь грозить податками і не тільки біжучими, але й залеглими, яких досі заплатити він не міг. Деякі війти, бачучи повне безгрошівля серед селян, з милосердя не зверталися до секвестру й за те... вони тепер не війтами. З другого боку, настає усвідомлення того, що для дітей земельки не вистарчить, бо коли сьогоднишні господарства поділять між спадкоємців, ні один з них не виживе на своїй частині. А з третього боку — відсутність кредиту на уліпшення господарства та страшні лихварські відсотки у приватників.

Думка про необхідність більше раціонального господарювання вже пробила селянський консерватизм. Зрозумівши, що потрібно вести господарку якось „по вченому", він кидається вже на удосконалене знаряддя, машини, штучні погної й т. д. Але це не є цілком здоровим явищем. Змушує селянина до цих нових засобів не знання й обрахунок, а страх перед голодом. У цих нововведеннях він бачить єдиний рятунок для себе й часто хапається їх, не обраховуючи своїх сил. В результаті — ще більше обтяження боргами господарства, ще більший стричок на шиї. Загадом заборженість селянських господарств йде темпом, що не можна вже лякатися за їх цілість.

А такі осінні підсумки, як теперішні, змушують сильно призадуматися над економічними шляхами нашої маси. На весні деяка частина селян хапала насіння де тільки могла, й по такій ціні, що тепер треба віддати декуди чотири метри врожаю за метер весняної позички, себто заплатити триста відсотків натурою. А як прожити рік та чим засіяти на весні? Знов прийдуть з „допомогою" лихварські позички.

Шукаючи нових і кращих джерел прибутків, селяни почали хапатися за такі нововведення, як хмелярство і плянтації цукрових буряків. На хмелю наші плянтатори в цьому році цілковито збанкрутували. Ціна на хміль впала вже до 10—15 зол. за пуд, і хмелярі готуються ліквідувати свої плянтації. Збіжеве господарство переживає теж дошкульну крізу: ціни не покривають витрат. Безрадний стан наших селян-рільників витворився в наслідок: з одного боку, повного розгардіяшу в веденні господарки „на верхах", а з другого боку — браку в селян знання і відповідних сільськогосподарських, торговельних і кредитових орґанізацій.

Щодо господарської політики „на верхах", то тут помічається явище, дуже подібне до того, що діється в Радянському Союзі: намагання зосередити все господарське життя в руках урядового й самоврядового, а в дійсности напів-урядового апарату. Все ясніше виступає тенденція передати керму справами сільського господарства в руки соймиків, себ-то старостів. А це значить: всі „добродійства" спрямувати в бік осадників і польських селян за допомогою польських орґанізацій, як „кулка рольнічі" і т. п. Вже й тепер відчувається неґування українських орґанізацій.

Централізація економічного життя Радянщини в руках державного апарату як усім відомо, зруйнувала господарку. Такі самі наслідки мусить дати ця метода і в нас, і вже почасти дає. Напівурядові соймики є цілковито нездібні до піднаття такої великої та тяжкої справи, як налагодження сільсько-господарського життя. Лише приватна ініціятива самого населення та його енерґійна праця в своїх орґанізаціях може вивести господарку нашого селянина на шлях поправи.

До заходів „згори" він ставиться з недовірям: по-перше він бачить, що це задорого коштує, бо що роблять свої орґанізації безплатно, за це самоврядовим урядовцям прийдеться дорого платити; по друге, він бачить ріжницю між роботою своїх орґанізацій, як „Сільський Господар" і кооперація, і роботою урядовою чи напівурядовою; портеге, ще краще бачить, що сільсько-господарські пляни й заходи верхів мають занадто очевидні політичні тенденції, тобто польонізаційні.

І дійсно, скрізь повітові соймики навязали контакт з орґанізаціями осадників, „кулок рольнічих", „млодзєжи вейскей" і т. д. і лише з ними хочуть співпрацювати та „рятувати" нашого дядька. „Рятувати" єдиним коштом — коштом його національної уніфікації.

Але через те, що національна свідомість нашого селянства сильно зростає, всі ці заходи залишаються безплідними. В тойже час справа сільського господарства з кожним роком загалом погіршується. Лише вільна праця не чужих, польських орґанізацій, до яких наші селяни не мають жадного довіря, а своїх українських може врятувати селянство від загрози занепаду рільництва.

Таксамо збанкрутувала вже думка „ратува-

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Історичні й военні повісти.

III. „Шеломи в сонці".

Катря Гриневичева оминає в своїй мові й стилю банальности. На цій помітно заважив вплив модерністичної школи саме в цьому пункті. Коли вона вибрала собі сюжет аж з XIII-го століття*) то видається, що першою причиною такого вибору було бажання дати волю поетичній уяві. Довкола кількох історичних дат і кількох історичних постатей вона тче мрійливу мережку. Вся повість нагадує затерті вітражі старих церков; серед примерклих колірів важко відріжнити обриси одної постаті від другої. Всі вони живуть якимсь сомнамбулічним сном. Їх розмови це півобрівчасті фрази, з яких нелегко зрозуміти хід подій, а їх думки це відблиски рефлексій у наскрізь модерністичнім стилю.

Гриневичева робить дивний експеримент: імпресіоністичний стиль, що надається на поему в прозі вона прикрашує чисто народніми, здебільша гуцульськими, словами. Це є тяжка праця совісної ткалі. На кожну нитку рефлексії вона нанизує ці народні пацьорки: ґотеі, омрак, полетінок, митлі, медуші, підбіл, ятрівку, загорчину, опруги, придія... Кажу щиро, що для самих цих слів радо продираюсь через важку атмосферу, що ділає як кадило. Від першої стрічки до останньої той самий тон найвищий; в описі найбуденніших функцій і найбільше святочних моментів нема ріжниці.

Ні. Важко сказати, чи в повісті Гриневичевої є які буденні функції, звичайні щоденні порухи людей. Найзвичайніше спостереження переходить у неї негайно у настроєвий акорд. Наприклад: „І ще старий швець Якун, горбатий ґей павук сидько, посипав дриском телячу шкіру на камянім порозі своєї робітні та обережно здіймав шипучу шерсть топорищем. Зпід пальців Якуна плив кур як їдь. Ізза обрію викочувалось пишне літне сонце. Птичі пісні сколихнули нараз дерева від приземка до верховіття, здавалося, тисяч сопілок, притулених до уст невидимих гудців щебече насипом, щебече..."

Це є характеристична манера Гриневичевої. Забуваєш як стій, що річ іде про працю шевця, і поринаєш у поетичний опис, з якого нема вже вороття до акції. Повість, в якій ждеш на якісь ...ні картини, розливається в лірику. Це не є технічна хиба твору, а наскрізь психольоґічна помилка: постаті глухого, дикого середновіччя виринають перед нами, наче дружина на дворі Людвика XIV. Усі вони якісь переніжнено-маніжливі, виґантовані проти волі авторки, що хоче мати їх перш за все дужими, твердими, крицевими. Саме так псевдо-клясична французька доба стилізувала простих пастушків і гусійок, яких важко було відріжнити від золототканих чур і маркіз.

Та і це ще не критика. Найдивнішим у цій повісти є факт, що вся уява і світогляд її героїв не має ніяких ознак, до якої вони належать доби. Не є це виключна хиба повісти Гриневичевої. Всі наші автори історичних повістей дбають за те, щоби повбирати своїх героїв в костюми даної доби, а в їхніх домівках поставити обстановку, що вказувала би на їхню „історичну приналежність". Але те, що є суттю історичною доби, бо заважує на психольоґії її учасників: — ціла низка ідей звязаних зі соціольоґічними умовинами життя, станом промислу, торгівлі, техніки не пробивається не тільки в психіці дієвих осіб, але навіть в їхніх розмовах. Прошу уявити собі, що письменник за 200 або 300 літ схоче змалювати нашу добу. Чи, коли тоді телефони, кіна, літаки, авта, економічні кризи, мода, Ліґи Націй станут пережитками давнини, не покористується він усіма ними, щоби при їх помочі відтворити обсяг і напрям ідей наших сучасників?

Послухайте як говорить середновічний дикий Юра:

„— Життя, гомінкий буддень, в Ясині-ж воно вічне свято. Кожна згортка її стрункої сукні сує здалеку *культом річей неледви релігійним.* У хаті у Словита разом з червоними гвоздиками на вікнах цвите пахливий спокій, від якого, глянеш, каламутна вода хрусталем взялась, а сонце з білих стін не квапиться за діброву".

Це фразеольоґія і образи модернізуючої поезії.

Є в повісти Гриневичевої дуже гарні мережки. Але вони розвішені над подіями, довкола яких має йти акція, мов коронки причіплені на опанчах середньовічних дикунів. Містичний серпанок понад усім сюжетом не має нічого спільного зі середньовічною психольоґією. Вся повість має на меті змалювати остаточну перемогу і закінчити її бадьорим акордом. Та дивне явище: після прочитання її ми не тільки не почуваємо в собі припливу вояцької крови, а навіть стаємо якісь охляло-виснажені.

„Шеломи в сонці" є спробою зірвати з пересічним реферуючим, майже ґазетним, тоном і стилем інших наших авторів історичної повісти, але ця спроба кінчиться другою протилежністю: враженням силуваної оригінальности. Письменник може стати справді оригінальним, коли шукає в вислову своїх безпосередніх чи складних вражінь і переживань таких образів (параболь, метафор), які дали би нам зрозуміння його психольоґії в якнайясніший, найпростіший формі. Метода писання, якої вживає К. Гриневичева шукає спершу оригінальних образів при помочі штучного нанизування слів, які мають викликати у читача якесь нове враження

---

*) „Шеломи в сонці", Львів, Вид. „Ізмараґд".

тв" наше селянство від лихварів шляхом насаджения польонізаційних „кас Стефчика", які своєю явною політикою лише вбивають ідею кредитової кооперації. Ті, хто має очі на те, щоби що-небудь бачити, давно повинні завважити, що всі міліонові кредити „Рольнікам", „кулкам рольнічим", польським споживчим кооперативам, кооперативам пасічничим, „касам Стефчика" і т. д. — йдуть надармо. Лягаючи своїм тягарем на селянство, ці кредити лише годують непотрібних функціонарів псевдо-економічних організацій і в результаті дають лише дефіцити й незадоволення населення. Бо якже не обурюватися селянству, що бачить, як марнуються гроші в цих, нікому непотрібних організаціях, а воно мусить звертатися за допомогою до лихварів чи власною зубожілою кишенею творити свої власні організації: кредитові, сільсько-господарські й т. д.

Але трагедія нашого українського рільника на цьому пункті лише починається. До ініціятиви самого населення: до того, що воно творить власними силами з запалом і талановитістю та явною користю для економічного розвитку зубожілої, завдяки ріжним господарсько-політичним експериментам, країни, — скрізь помічається неохоть, а іноді й вороже відношення.

Кооперація зустрічає великі утруднення. Філії „Сільського Господаря", який єдиний є здібний налагодити господарку нашого селянина, цілими місяцями не реєструється. Для вбиття наших кредитових інституцій відмовляється їм у кредитах, а навіть створюються штучні хрунівські контр-організації, як напр. мертво-роджений кредитовий банк у Луцьку. Мало того, за допомогою невідповідального елементу ведеться похід на знищення тих кредитових інституцій, які вже кілька років з успіхом рятували селянина від лихви й давали йому можливість засіяти поле, набути інвентар чи відбудувати хату. Факт: похід проти „Українбанку" в Луцьку, ревізії і т. д.

Тепер уже й сліпі бачуть, що штучні неукраїнські сільсько-господарські організації, споживчі, кредитові й інші кооперативи, з'івши великі гроші, польонізаційної мети не осягли і в своїй „ідеї" збанкрутували, а одночасно затримали економічний розвій Волині принаймні на десяток років.

Треба про це голосно сказати, бо, як кажуть, „котикові забавка, а мишці сльози". Хтось бавиться в свої штучні установи і хрунівські новотвори, що з'їдають величезні гроші, а наше селянство котиться в безодню задовження й неминучої господарської руїни. Від цього нещастя селянство може спастися лише власною ініціятивою та власною енергією, ужитою в своїх українських економічних організаціях. Але для цього мусять вони одержати можливість жити й розвиватися.

І мусить бути припинена забавка в штучні новотвори, не звязані нічим ні з душею, ні з кишенею нашого селянства.

В. Островський.

Англійсько-американське порозуміння.

Загальне задоволення в Англії з того приводу.

В Англії панує загальне задоволення з приводу того, що дійшло до порозуміння з Америкою. Всі газети зазначують, що тепер Англія почала вести самостійну політику й замість дбати про інтереси інших, почала дбати про свої власні інтереси. Правда, свого часу французам повелося перенести осередок ваги світової політики до Парижа, одначе тепер він знову є там, де повинен бути, а саме там, де схрещуються інтереси обох найдужчих держав світу — Англії та Америки. Це здоровий розвиток, який числиться з фактами. Франція роками перешкаджала Англії, одначе тепер, завдяки Сновденові, Англія знову має вільні руки.

„Дейлі Експрес" пише: „Можна без пересади сказати, що успіх Мекдональда та Гувера є найблагословеннішою та найповнішою надій подією останньої сотні літ". „Менчестер Ґардієн" пише, що теперішне порозуміння буде дуже не до смаку сторонникам „великої фльоти", одначе тим більшу вагу воно має.

По широкому світі.

Китайський посол у Женеві мав дістати доручення від уряду з Нанкіну, щоби виїхав до Берліна і там пробував з представником СРСР зліквідувати „кріваве непорозуміння" з Китаєм.

Є поголоски про намірену остаточну димісію Чічеріна.

Відень заперечує офіціяльно вістки про наміряючу зміну австрійського кабінету.

Французький міністр внутрішніх справ Тардіє атакував гостро „правицю"; є поголоски, що це буде приводом „кабінетної кризи".

Англійська дослідча комісія, що виїхала до Індії, є проти того, щоби Індії надати права осібної домінії.

На східні теми.

Панарабізм і Палестина.

Як і треба було догадуватися, а тепер це вже цілком ясно всім, що арабсько-жидівський спір у Палестині не обертається навколо релігійних питань і не в „Стіні Плачу" тут справа. Головною причиною непорозумінь є бажання з одної і другої сторони взяти в свої руки владу в краю.

Визначніші діячі арабського руху в Палестині та в інших краях ясно запротестували в цій справі. Головний палестинський муфті, він-же голова вищої мусулманської ради, також арабська екзекутива в Палестині, поставили три головні вимоги до британського уряду: 1) відкликання декларації Бальфура, 2) цілковите припинення жидівської іміграції і 3) скликання палестинського парляменту. Усі вимоги ясно вказують на чисто політичні основи арабсько-жидівських непорозумінь та дають дещо інше освітлення справі від того, яким годує публичну опінію жидівська преса.

Вимога скликання палестинського парляменту свідчить про бажання арабів взяти в свої руки керму над краєм. А що араби творять у Палестині значну більшість населення, то впровадження самоврядування, опертого на парляментарному устрою, без сумніву потягнулоб за собою запевнення арабам домінуючого становища в цілому краю і жидівське населення знайшлосьб тоді в положенні дрібної меншости. Вимоги арабів не погоджують ні трохи з англійською владою в Палестині; навпаки: вони послідовно випливають з обовязків мандатарної держави, яку ніби покликано з метою підготовки краю та населення до обняття влади в будучій незалежній державі. Треба знати, що палестинський мандат, що його дістала Великобританія, входить у так звану категорію „А" мандатів. До цієї категорії мандатів, на основі постанови Ради Ліґи Народів, входить мандат Іракський та французький мандат у Сирії. Ця категорія включує в себе країни, які мають у будуччині бути самостійними державами, і саме обовязком мандатарних держав є допомагати їм в цьому напрямі.

Можна думати, що уряд Великобританії буде скорше чи пізніше змушений згодитися на введення в Палестині чисто конституційного ладу, такcамо, як це мало місце в Трансйорданії та Іраку, де вже є власні законодатні установи. Припоровлення такої самої тези для Палестини та введення хочби квазі-парляментарного способу правління в Палестині булоб рівнозначне з кінцем сіоністичної політики й означалоб фактичне знесення декларації Бальфура. Тому ясно, що всі три пункти арабських вимог фактично йдуть в напрямку ліквідації жидівської еміграції й цілої сіоністичної політики.

Бачимо отже, що сучасна арабсько-жидівська війна ведеться виключно на тлі політичної ривалізації між цими двома народами. З розмови, яку мав палестинський муфті з кореспондентом „Дейли Експрес", видно, що палестинські араби готові боронити свої права, опираючись не тільки на своїх власних льокальних силах, але й на співпраці й симпатіях арабів Сирії, Іраку, Трансйорданії, Неджіди, Геджасу і Єгипту. Характер і тон декларації великого муфті дають до зрозуміння, що палестинські події не є подіями випадковими, але це є акція, яку приготовлювано від довшого часу, акція, що носить на собі всі признаки святого для арабів „панарабського руху". Зрештою підтверджують це й великі маніфестації, про які знає увесь світ, а які відбулися з приводу палестинських подій по всіх головніших арабських середовищах на Арабському півострові та в Єгипті.

Хто знає історію панування англійців на Сході, той знає, що цілий секрет англійського панування полягає в тому, що для вдержання своїх впливів вони досконало вміють приноровитися до потреб хвилі шляхом постепенних уступок. Так вони поступали в Індії, Трансйорданії, Іраку, так переговорюють тепер з Єгиптом, так безперечно будуть вони кермуватися в своїй політиці в Палестині.

Вимоги палестинських арабів ясно свідчать і про те, що провідники арабського руху в Палестині добре зважили політичну ситуацію в своєму краю, як рівнож і слабу сторону англійської політики на Сході. Цілком не виключена річ, що недавні уступки англійців в Єгипті причинилися до може й передчасного повстання в Палестині. Коли війна єгипетських націоналістів після цілої низки тяжких непорозумінь привела до перемоги, є річчю просто неправдоподібною, аби подібнаж боротьба в країні сусідній з Єгиптом, з населенням тієї самої раси, не дала таких-же самих наслідків.

Очевидно, важко устійнити певну дату арабської перемоги — боротьба може тревати ще довший час, але положення палестинських арабів настільки вигідніше, що вони мають недалеко себе самостійний арабський Неджид. Супідство тереңів підвладних султанові й королеві Неджиду та Геджасу Ібн-Сауду, сучасному проводиреві панарабського руху, який змагає до опанування цілого арабського півострова та злучення під своїм скиптром усіх арабських країн — це є поважна загроза, безперечно більша, ніж наприклад конфлікт з мирно настроєним єгипетським феллахом. Рішаючу ролю в зміні англійської політики в Палестині певно відіграє становище Ібн-Сауда, наміри якого повищо нікому невідомі, але який старається при кожній нагоді використати положення для своїх панарабських плянів.

Л. Л.

ЗАМІТКИ І ВІДГУКИ.

Політична ситуація в Польщі.

„Вивісити білий прапор!"

Відмова пепесівців і споріднених з ними партій від участи у відомій конференції і викликана нею констернація в санаційно-урядовому таборі, настроюють „Роботнік" на великодушно-тріюмфальний тон.

В передовиці „Політична ситуація" стверджує „Роботнік", що відмовна ухвала ППС є загостренням її парляментарної тактики. А те загострення є льогічним наслідком загострення всієї політичної ситуації у нутрі краю. Вина за це загострення спадає на керманичів потравневої системи, які поглибили політичну суспільну боротьбу.

„Говоримо отверто — пише „Роботнік" — що — згідно з нашим пересвідченням — ліквідація нинішньої системи стала конечністю не лише зі становища соціялізму і робітничого руху, не лише зі становища демократичної доктрини або ідеї, але також з огляду на дійсно глибокі і поважні інтереси Польщі, як незалежної держави. Базувати її долю на горстці „правовірних полковників" разом з усякими Б. Б. С-ами, в додатку на горстці, що є у „війні" на всі можливі сторони з величезною більшістю громадянства, — збуджує обави, в яких немає ані крихітки ніякого „партійництва", ані крихітки ніякої „демагогії". Змагаємо до ліквідації системи. Повторюємо, що нашою метою є ліквідація мирна, тому сягаємо по зброю легальної парляментарної боротьби. Нікому не погрожуємо „ломанням костей", ані „держанними замахами". Зате знаємо, що маємо по своїм боці опінію і довіря мас. „Мирність" дальшого розвитку подій залежить не від нас, але від другої сторони. Якщо керманичі „полковницької доби" в історії „потравневої" Польщі здають собі справу з ідейного й морального банкроцтва їх методи кермування державою, то повинні... вивісити білий прапор".

---o---

„В сліпій вулиці".

Але полковницько-бебесівська група зовсім не хоче вивішувати білого прапору. Навпаки, бебесівський „Пшедсьвіт" пророкує цілій опозиції неминучу поразку. Він пише:

„Отже добре сталося, що нотаричні блягери і політичні крутії, якими є цекавісти (пепесівці), загналися в сліпу вуличку, з якої вихід веде або до дійсного розрахунку, або до повної компромітації. В одному і другому випадку цекавісти програють, а разом з ними вся крикліва і напастлива опозиція. Маємо враження, що тим разом цекавісти не найдуть виходу із ситуації, в яку загналися своєю облудною політикою. І тоді виявиться, що та мнима „авангарда" розбещеної опозиції є нічим більше, лише табором політичного обманства, що спекулює на польскій наївности. Вкінці для всіх стане ясним, що опозиція є нездатна не лише до позитивної акції, але навіть до здецидованої, рішучої і скоординованої негативної акції, себ-то заповідженого справжнього розрахунку. Таким чином скінчиться вкінці доба, в якій політичне обманство могло істнувати і ділати, а до вінця численних компромітацій сойму прийде ще одна галузка, найбільша з дотеперішніх".

---o---

„Ярмарочна дивовижа".

Таксамо досадно, хоч не так у наслідках пророчо, оцінює крок опозиції полковницький „Глос Правди".

„Нехай спробують панове з „Роботніка" глянути тверезими очима на ярмарочну дивовижу, якої аранжерами вони стали. І нехай вкінці зберуть, яке обличча мають показати Польщі і світові: чи представників класових інтересів польсько-німецько-жидівського пролетаріяту, чи провідників політично-тактичної і безпрограмової соціялістично - християнсько - селянсько - міщанської опозиції. Як вкінці виглядає той страхітливий пастух, якого вбивчим ударом нам погрожують; бо любимо бачити не лише в сальоні, але й на полі боротьби: з ким маємо до діла?"

---o---

„Мезаліянс з меншостями“.

Що дальше? — питає „Слово Польске“ після негативної відповіди шістьох польських клюбів. Що дальше? — питає, і лякає примарою „національних меншостей“. Бо

„Недзялковський розпочав живі конференції з меншостевими клюбами: жидівським, українським і білоруським з метою змонтувати парляментарну більшість ліво-меншостевого бльоку, який евентуально найшов би ще опору в центрових партіях (НПР, ХД і Пяст) — тимбільше, що препіць ті останні навязали тепер ближчі взаємини з лівицею, підписуючись разом з нею під спільно зложеною енунціяцією в справі конференції, заініціованої урядом“.

Мовляв, пепесівці пішли на „меншостеву“ комбінацію, втративши грунт під ногами. Зайвим було би додавати, що це звичайні видумки, які мають в польській опінії відограти традиційну ролю „страхів на ляхів“.

Театри на Великій Україні.

Довкола театру „Березіль“.

В суботу 7. і в неділю 8. вересня ц. р. відбулася в Харкові широка дискусія в театральній справі на Україні. Дискусія велася в т. зв. художньо-політичній раді при відділі мистецтв Наркомосу України, до якої входять: мистецькі керманичі українських театрів, представники культ. відділів спілок і представники театральної та літературної опінії. Дискутовано увесь час над репертуаром у найближчому сезоні.

Вечір 7. і ранок 8. вересня заняли звідомлення мистецьких керманичів українських театрів. З цих звідомлень видно, що цього року репертуарну крізу трохи послаблено. В найближчому сезоні українські театри матимуть змогу виставити кілька нових пєс, як от „Диктатуру“ Микитенка, „Комсомольців“ Первомайського (якщо ця пєса буде грунтовно перероблена), „На камені горить“ Мамонтова. В театрі „Березіль“, крім „Диктатури“, називають нову пєсу Цимбала „Заповіт пана Ралка“ та дві пєси М. Куліша „Закут“ і „Патетична соната“.

Найцікавіша дискусія розвинулася в неділю 8. ц. м. вечером після того, як мистецький керманич театру „Березіль“ Лесь Курбас, подавши звідомлення про театр „Березіль“, сказав при кінці, що „Березіль“ почидає сезон у ворожому окруженні, а зокрема вказав на бльок проти нього ВУСПУУ-у й „Нової Ґенерації“ та одеської держдрами. Це дало притоку до живого обміну думок, що обертався в цілости біля репертуару й ідеольоґічного наставлення театру „Березіль“ та його керманича, при чому майже всі промовці критикували в той чи інший спосіб роботу цього передового театру.

Перший промовляв у тій справі директор одеської держдрами Шраменко, що признав факт іступування бльоку одеської держдрами з ВУСПП-ом і „Новою Ґенерацією“, вказуючи на те, що теперішні позиції „Березіля“ такі, що з ними треба боротися, бо вони не є позитивним явищем. Ще гостріше виступив проти „Березіля“ і „курбасизму“ М. Семенко, закидаючи Курбасові, що він не вмів висувати молоді та веде театр так, що він може стати гальмом у розвитку пролєтарської культури. Таксамо виступав проти „Березіля“ і його праці Ровинський, Грудина Каган і інші.

З інших промовців заслуговує на увагу київський критик Савченко, який признав Курбасові, що він мистець великого розмаху, але щож, коли він утратив у своїй праці „велику соціяльну базу“... „Березіль“, мовляв, не стоїть на громадському грунті, він вводить розклад культурних сил. Те саме менш-більш закинув Курбасові представник одеського ОРПС-у Єрмаков, жалуючись, що „Березіль“ не наладнав звязку з робітничим глядачем. Ясно висказав те, що більшовиків болить у Курбаса, представник „Нової Ґенерації“ Сотник, кажучи, що Курбас сам себе ізолював, обравши собі нібито праві письменницькі угрупування. В подібному дусі говорили й інші делєґати (Кулик, Полторацький).

Зате горячо боронили театру „Березіль“ і його ідеольоґічного й мистецького оформлення режисер жидівського держтеатру Марголін, артист Мар'яненко та колишній завідатель управління мистецтв Петренко. Посередньо в обороні Курбаса виступив у довшій промові драматурґ Куліш, що домагався від сучасного театру на Україні висвітлювання тем таким чином, аби це було висвітленням епохи, а не перспективою нинішнього дня.

Закінчив цілу ту дискусію Курбас у своїм кінцевім слові, відповівши на всі закиди проти нього. Він зазначив м. ін., що є бльок ц Семенком не пішов через те, що в їхніх поглядах є велика ріжниця. Він не хоче, як Семенко, „робити політики“. „Я не боюся боротьби — казав Курбас — і вірю в свою перемогу. Противники „Березіля“ самі побачать, як вони помилялися в оцінці праці театру. Своєю роботою в цьому сезоні „Березіль“ виб'є своїм ворогам зброю з рук“.

Ювилейні свята „Просвіти“.

Шістьдесятиліття „Просвіти в Радехові.

В неділю 15. вересня ц. р. відбулося в Радехові велике повітове свято з нагоди 60-ліття „Просвіти“. Свято було получене з вмуруванням пропамятної таблиці з нагоди ювилею „Просвіти“ у фронтовій стіні радехівського „Народнього Дому“ і мало репрезентативно-маніфестаційний характер. Воно було показчиком зорганізованости повіту, викладником підсумків довголітньої праці на освітньому полі Радехівщини.

Вже в 9. год. ранку почали збиратися на великій громадській луці тисячі народу з цілого радехівського повіту. Увагу всіх приковували прегарні народні строї луговичок і сокілок та прості, але гарні, сільські однострої соколів і луговиків. Точно в год. 10. почалася при гарно удекорованому престолі тиха соборна Служба Божа, яку відправив о. мітрат Базюк в асисті дванацяти священиків з повіту. В часі відправи співав радехівський мішаний хор під батутою п. Куліша. По відправі виголосив відповідну до хвилі, високопатріотичну проповідь о. прал. і посол Л. Куницький.

Тепер сформувався величавий похід читалень „Просвіти“, „Соколів“, „Лугів“ і кооператив з цілого повіту, що з відповідними таблицями, на яких були написи місцевостей і установ, пройшов поважно і гідно через ціле місто, щоби уставитись перед „Народнім Домом“. Похід відбувався в супроводі трьох дутих орхестр, а саме: з Замарстинова (біля Львова) і з сіл Нивиці і Пиратина. Взяло в ньому участь кругло вісім тисяч народу, при чім у чвірках пройшло 5.400 зорганізованих учасників. Похід вдався вповні.

Перед „Народнім Домом“ уставилися всі ті тисячі і створили непроглядну масу голов. Тут відбулась друга частина ранішнього свята. З бальконy промовив до учасників делеґат Головного Виділу „Просвіти“ ред. Мудрий, по чім о. мітр. Базюк посвятив прегарну мармурову таблицю зі золотим написом, вмуровану у фронтову стіну „Нар. Дому“ на памятку відбутого ювилею „Просвіти“. Відспіванням національного гимну закінчилось ранішне свято.

Пополудні відбулася дальша частина свята теж на громадській луці. На програму зложилися: промова голови радехівської філії „Просвіти“ посла о. д-ра Пелліха, вправи вільноруч сокілок і луговичок, вправи вільноруч і списами соколів і луговиків (всіми вправами проводив д-р Хавалка) і концерт сільських хорів Радехівщини. Свято закінчилося дефілядою.

В цілости випав цей ювилейний обхід в честь „Просвіти“ величаво і зробив на всіх учасників сильне враження. За влаштування цього прегарного свята належиться признання всім місцевим діячам та організаторам, а в першій мірі пос. о. д-рові Пелліхові і д-рові Селезінці. З приємністю слід ствердити, що вся інтелігенція повіту і самого міста Радехова взяла як у підготовці до свята, так і в самому святі гремілльну участь.

Очевидець.

На орґанізаційному фронті.

Перемишлянщина.

Дня 28-го серпня ц. р. відбулося велике справоздавче віче в Уневі, на якому було присутніх около 2.000 осіб з доокодичних сіл. Вічем проводив місцевий гром. Нудик, промовляли пос. Целевич і пос. Кузик та сен. д-р Трояи. Замітне, що староство в Перемишлянах або не дозволяє на українські віча, або серед віча розвязує його. В Уневі не дозволило староство на віче під голим небом, тому його уладжено в кіновій салі унівського монастиря.

Дня 1-го вересня ц. р. відбулося величаве спправоздавче віче в селі Підгайчиках, при чому тогож самого дня відбулося посвячення Народнього Дому, другого в тому селі. На вічу явилося около півтора тисячі людей з доокодичних сіл. Реферат про працю Української Парляментарної Репрезентації в соймі виголосив посол Кузик, але в часі його промови комісар староства віче розвязав. Треба ствердити, що селянство, яке було на вічу, головнож селянство з Підгайчик і Лагодова, дуже свідоме і добре зорганізоване завдяки співпраці місцевих селян з інтелігенцією духовною і світською. Підчас посвячення Народнього Дому промовляли: д-р Світель, д-р Куницький, о. Костишин, посол Кузик, студ. Сениця, п-ні Левицька й один селянин з Лагодова, а після посвячення подякував усім присутнім за участь у святі о. Бойко, місцевий парох.

Заява уряду в справі конференції.

Офіціяльний комунікат: Уряд, пропонуючи конференцію з парл. клюбами, мав отсе на оці. Уряд укладає бюджет і виконує його, парлямент ухвалює закони, устійнюючи бюджет. Співпраця виконуючої влади та законодатних установ є конечна. Можна цю співпрацю обмежити до звич. форм і вважати бюдж. комісію та пленарні засідання законодатн. установ одиноким і виключним тереном праць над бюджетом. Одначе дотеперішній досвід виказав занадто виразно, що бюдж. справи в комісіях і на плен. засіданні розглядано радше під кутом біжучих політ. інтересів, ніж під кутом дійсности. Справи раціональности бюджету, що мають вплив на екон. життя не лише держави, але цілої суспільности спихано на дальший плян. Уряд хотів спробувати, чи шляхом інформації та виміни думок між членами кабінету та головами парл. клюбів не вдасться хоч у деякій части поправити дотеперішню систему праць. На таких конференціях можна було устійнити, яке є фінансове й економ. положення держави, можна було обрахувати правдоподібні доходи держави та дійти до таких справ, які тепер треба вияснити так, щоби після устійнення припоровитися до тих усіх тенденцій, які не рахуються із справжніми умовинами життя, в яких є держава. Так бюдж. дебати можна би краще упорядкувати та можна будоб шляхом обмежень, які законодатні установи мусіли би самі собі накинути, зменшити скількість і розбіжність зголошених внесень, що грозять або бюдж. рівновазі, або випачують заг. госп. плян. У відповіди на запрошення уряду марш. сойму Дашинський вручив президентові ради міністрів письмо голови Народового Клюбу до марш. Дашинського та письмо, підписане парл. клюбом ППС, Визволене, Стр. Хлопске, Пяст, ХД і НПР. Уряд уважає цю акцію усування відмовою партій взяти участь у пропонованій нараді. Згад. збірне письмо кількох клюбів формалізує цілу справу і то зовсім хибно. Задумана нарада з головами сойм. клюбів не могла бути ніяким формальним актом якогось відношення вик. влади до законодатних установ. Бож злука президій клюбів не є ніякою установою, означеною під правним оглядом. Уряд мусить ствердити, що його спробу поправи бюдж. праць, праць, що торкаються цілої держави, заініціовану в інтересі цілої суспільности, ударемнено з причини відмови більшости партій.

Поворот марш. Пілсудського. — Наради

До Варшави вернув із Сулєївка марш. Пілсудський. Вернув також у Варшаву після дводенної неприсутности марш. сойму Дашинський. Марш. Дашинський приняв на конференції марш. сенату Шиманського, потім пос. Недзялковський (ППС). Відбулася також розмова марш. Пілсудського з прем. Світальським. Потім подали до заг. відома текст уряд. комунікату. Вечером прем. Світальський розмовляв телефонічно з марш. Дашинським. Зачувати, що премієр сказав, що вважає справу невдалої конференції для себе закінченою та на цю тему не думає вже розмовляти з представниками сойму.

Центролів. домагається скликання сойму.

Дня 17. вересня центролів мав нараду у приміщенні Домбського (гол. Стр. Хл.). Постанов ніяких не ухвалили. В середу треба сподіватися відповіди лівиці та центру на уряд. комунікат. Відомо є, що партії центроліву постановили і далі обстоювати скликання сойму на надзв. сесію. Відповідні кроки, передбачені конституцією, мають бути полагоджені найдалі в понеділок.

Розвязання сойму?

У звязи з невдачею заповідженої конференції уряду з соймом далі кружляють чутки про зміни в уряді. Кажуть, теж, що уряд Світальського рішений розвязати сойм і розписати нові вибори.

През. Гувер признасть СРСР?

У Вашінґтоні кружляють чутки, будьто би през. Гувер приготовляє признання де юре СРСР. Злученими Державами. Має це нібито статися на основі рапорту адм. Брістоля, бувш. команданта ам. фльоти на водах Дал. Сходу, який недавно був у СРСР., та нібито на основі рапорту фін. дорадника Польщі Девея. Аґ. Вєх повідомляє з поінформованих кол, що Девей ніякого рапорту не приготовляв і не висилав.

Французи евакуують Надренію.

Французька військ. влада приказала постепенно евакувати Надренію з фр. відділів. Від 20. вересня до 1. жовтня 1929 р. 10 тис. французів кине Надренію.

Відгуки дня.

Пропаганда за пресою.

Деякі наші газети в Галичині і Буковині щораз то видумують нові нагороди для своїх передплатників. Та годинник, ця косу, тамта будильник, а ще інша січкарню. Всі ці дуже добрі і практичні кавалки вильосовують ріжні щасливці, а деколи поголовно дістають усі постійні передплатники.

Уявляю собі, якби то гарно було, колиб, наприклад, на місяць преси спросити до Львова всіх обділених з виграними нагородами і зробити з ними похід по місті. Булаб це найліпша, бо жива і співуча пропаганда української популярної преси і після такого походу число платних читачів збільшилось би в двоє.

Прошу собі знову уявити, як виглядав би передплатник усіх наших популярних часописів, до котрого заєдно реготалася доля і він у кожній льотерії виграв премію. У тому поході йшов би він на самім переді, бо раз — був би найбільш цікавою фігурою з цілого походу, друге — за мало мав би місця в рядах, щоби влізтися туди зі своїми нагородами.

Думаю, що є такий громадянин, який передплачує всі ці часописи, тому не від речі буде представити собі, як він виглядав би.

Отже: Обвішаний довкола годинниками, ножиками і серпами, на плечах передвоєнна коса „Свободи“, а на шиї повоєнний будильник „Нового Часу“. Перед собою гнав би здуту корову „Народньої Справи“, а за собою тягнув би січкарню „Нового Часу“.

Зближається місяць друкованого слова і невже булоб подумати про організацію такого зїзду. Зорганізувати його не тяжко, бо є вже в нас готовий зразок до таких імпрез: Вибрати організаційний комітет, який поділивсяб на субкомітети. Ті субкомітети малиб за завдання виділити комісії, а ці комісії субкомісії. Всі ці „установи“ відбулиб одно засідання, після чого пішлаб горячкова праця і зїзд напевно — не відбувсяб.

Галактіон Чіпка.

З життя краю.

25-ліття „Сокола“ в Тернополі

З нагоди 25-ліття істнування тов. „Сокіл“ в Тернополі устроєно в неділю 8. вересня ц. р. на власному майдані величаве „Свято пісні і руханки“ при участи відпоручників сокільських гнізд і співацьких гуртків з повіту. Помимо непевної погоди і доймаючого холоду явилися до участи руховики і руховички з Березовиці Великої, Микулинець, Людвиківки, Острова і Ходачкова Малого, а хори з Ходачкова Малого, Острова, Шляхтинець, Довжанки і міщанський церковний хор з Тернополя. Інші побоюючись, що з причини непогоди свято буде відложене, не прибули. Получені хори із 116 осіб під батутою о. М. Осадци, пароха з Ходачкова Малого, виконали вповні удатно три точки, хоч була тільки одна спільна проба і то безпосередно перед виступом. Була це гарна спроба лучення селянських хорів до спільного виступу і то на вільному воздусі, а осягнений успіх певно дасть товчок до дальшого поширення і скріплення співацької організації.

Добре вишколена духова орхестра з Теребовлі під проводом свого диріґента п. І. Козака відповіла цілковито своєму завданню та зєднала собі признання. Справно виконали руховики і руховички програмові точки. Дівчатка сокільського доросту в числі 48 вправляли хустинками. Соколи в числі 96 осіб виконали вільноручні вправи, а сокілки, 98 осіб, виконали вправи серпами, закінчені обжинковим хороводом і народнім танком „Катерина“.

В останній точці програми виступили лише 3 відділи, а саме: відділ тернопільських соколів на дрючку, відділ сокілок з Микулинець, вільні вежі і дівочий доріст з Тернополя вежі на конях. Дальші виступи поодиноких відділів на приладах відпали з причини доймаючого холоду, а свято закінчив загальний перегляд усіх руховиків.

Якеж дальше враження з цього свята?

Вже сам факт, що тернопільська організація обходить ювилейне свято 25-ліття свого істнування, заставляє кожного признати її успішність і потребу для нашого національного життя. Наша сокільська організація мусить в додатку поборювати всякі перепони з боку влади, а її живучість є доказом живучости самої сокільської ідеї, яка цій організації присвічує.

Певно неодному, що памятає величавий здвиг сокільства в Тернополі у 1910 р., приходить на думку порівнання, але це були інші часи як під оглядом нашого внутрішнього життя, так і зовнішніх обставин. Нині ми дали може й більше як у 1910 р., коли узглядним зміну обставин.

Накінець слід згадати, що старшина тернопільського „Сокола“ старалася у влади за дозвіл на виступ соколів в одностроях тільки на своєму майдані в часі свята і мимо інтервенції голови „Сокола“ п. Сіяка і посла д-ра Барана в тернопільському воєвідстві, дозволу не одержала.

За удачне уладження величавого сокільського свята в Тернополі належиться повне признання старшині тернопільського „Сокола“, а передовсім його голові п. Остапові Сіякові, як також усім членам поодиноких сокільських гнізд і співацьких гуртків, що приготовили і взяли участь у святі пісні та руханки.

Н. С.

НОВИНКИ

— **Освітній Конгрес** почнеться в неділю дня 22-го ц. м. в год. 12·30 в салі Лисенка, вул. Шашкевича ч. 5. Філії, які зголосили учасників по 15. ц. м., дістануть карти вступу при вході на салю. — **Конгресовий Комітет.**

— **З нагоди Освітнього Конгресу** відбудеться заходами Філії Тов-а „Просвіта“ ім. Шевченка у Львові дня 22-го вересня ц. р. концерт при співучасти хору Філії „Просвіти“ в Радехові. Вичерпуюча програма концерту в афішах. Початок точно в год. 8-ій вечером. Білети можна набувати в канцелярії „Просвіти“ (Ринок, ч. 10/II пов.) від 8-ої год. рано до 14-ої в полудне і від 5-ої до 19-ої год. пополудні. В дні концерту при касі.

— **Правда про гранати в Тернопільщині.** Пишуть нам: Залізничий функціонар Цьолко в Тернополі обіжджаючи в четвер дня 12. ц. м. на залізничому ровері залізничий шлях з Тернополя до Березовиці Вел., завважив на четвертому кільометрі чотири запальники до ґранатів, що там мусіли лежати довший час, бо були розплескані переїздом кількох, а може і кільканацяти поїздів. Ґранатів ніяких не було і справа з „ґранатами“ (яких зовсім не було) — а в дійсности з відломками старих запальників виглядає радше на забаву пастухів. Про своє спостереження сказав Цьолко найближчому перетоковому Зазулякові, приказав зібрати бляшки залізничому робітникові Прокоповому в Березовиці Вел. і повідомив про все негайно секцію консервації доріг у Тернополі, а ця остання повідомила поліцію. Пущено в рух цілу гурму аґентів, а у варшавському бруковому щоденнику ABC появилася негайно вістка про новий український замах на залізничий шлях і то ґранатами. В дійсности ніякого замаху не було і з неексплюдуючих запальників, що нікому не зробили шкоди, зробили аж бомбовий замах.

— **За життя в гробі.** Спенсіонований грубник львівського маґістрату Кир. Качмар утративши помешкання в „урядовім“ будинку, був приневолений перенестись разом з жінкою й сином до незанятої ще мурованої гробниці на Личаківськім цвинтарі. Там провів усе літо.

— **Українїка.** „Pestre Květy“, тижневий літературний додаток празького „Prav-a Lidu“, помістили в числі з дня 12. вересня 1929 р. переклад Стефаникового оповідання „Samotinka“ (Сама-саміська).

— **З трагедій наших канадійських земляків.** За вбивство Миколи Пасовистого, богатого українського фармера коло Шіґо, Саскачеван (Канада), арештували його рідного сина, 18-літнього Івана Пасовистого. Арештований признався до страшного злочину. Старий Пасовистий вийшов з дому 1-го серпня, аби вигнати худобу на пасовиско. Коли до вечора не вернувся, зачали за ним шукати. Після кількох годин розшуків старший син Пасовистого, Петро, найшов трупа свого батька на березі. Місце, де він лежав, показала йому худоба, що стояла на березі з витягненими наперед головами, немов би вартувала. Сліди показували, що убитого затягнули в кущі з місця, де він упав. Коли старий Пасовистий вийшов за худобою, його наймолодший син Іван вийшов також подивитися за кіньми. Другого дня Петро Пасовистий з Іваном поїхали до Шіґо з Владиком Кучинським. В Шіґо Іван Пасовистий попросив Кучинського, аби позичив йому [illegible] свого авта, а коли той спитався, на що, хлопець признався, що застрілив свого батька і хотів би його десь сховати. Коли батькового трупа найдено, поліція арештувала хлопця і він перед поліцією також признався. — На фармі Дмитра Мельничука, дві милі на полудне від міста Кован, Манітоба (Канада) трапилась 5. серпня сумна подія. Коли батько робив на полі, а мати збирала в кущах ягоди, четверо їх дітей бавилося дома. Найстарший хлопець, 10-літній Василь, убрався в нову одіж, яку йому недавно купили, і сказав своєму молодшому, 7-літньому, братові, аби пробував його застрілити. Оба зняли кріс із стіни; Василько уставився на яких 20 стіп від свого молодшого брата, той прицілився, потягнув за курок і вистрілив. Куля перейшла Васильковї через серце і він погиб на місці. Хлопці не знали, що кріс був набитий. Три тижні тому батько набив кріс, хотячи убити свиню, відтак лишив набій у крісі і цілком забув про це.

— **Темна хроніка.** У Львові застрілився в готелі 44-літній Франц Моравець, секретар повітової Ради шкільної в Бельську, з розпуки, що з каси цієї установи забрав гроші. — У Перемишлі відбудуться з початком другого місяця дві розправи: одна проти сина землевласника Ад. Журавського, обвинуваченого у вбивстві свого сусіда Табіша і друга, що потріває два тижні: проти інж. Конопки, обвинуваченого у сфальшуванні заповіту Павла Тишковського. — У Буську на окописку найшли невідомого 60-літнього висільника, сильно пораненого. Є основи вірити що це душегубство, замасковане самогубством.

— **Помагали новобранцям.** Ряшів також матиме свій сензаційний процес. При кінці цього місяця будуть там судити кільканацять осіб, що зробили собі джерело доходу з новобранців, які нерадо йшли до війська. Поруч таких прізвищ, як Кравт, Ґрунер, Ерман, Каннер, Вайсманова, Кац, Кестенбавм, Шіф, Ґаллер, Вольфман і Ділнер, згадується там імена трьох лікарів д-ра Сервацького, д-ра Крока і д-ра Смігельського, що мали бути причасними у звільнюванні новобранців.

— **Ріжні вістки.** У Москві пошесть красухи між дітьми; 20.000 дітей недужих. — Делеґати населення на Кипрі приїхали до Льондону прохати, щоби Кипр прилучити до Греції. — Бувш. володар Афґаністану Аманула мав з жінкою перейти в Римі на католицизм. — Ірляндець Филип О'Нейль застрілив урядовця реєстраційного бюра в Парижі підчас служби, з невідомої причини. — Париська поліція арештувала ґенер. секретаря професійних комуністичних союзів Монмусо за протидержавну змову. — Більший гурт чужинних денникарів оглядав річний ярмарок у Нижнім-Новгороді. — Празький лікар д-р Поляк відкрив новий спосіб, як лікувати поступовий параліж вприском кольоїдальної сірки. — Італійський посол у Стокгольмі передав золоту медалю матері молодого шведського Мальмгрена, що згинув у виправі Нобіле до бігуна. — Одна з найкращих фільмових артисток у Голівуді Дженет Гейнор вийшла замуж за адвоката.

— **До відома мистців.** Якийсь голяндський промисловець призначив спеціяльний фонд на придумання стягу для Ліґи Націй. „Міжнародня Унія Союзів Ліґи Націй“ оголошує конкурс на такий стяг. Є три нагороди: перша 1000 фльор. голяндських, друга 500, третя 250. Речинець присилки проєктів до 1. січня 1930 р. У конкурсі можуть брати участь громадяни всіх держав. Проєкти треба пересилати анонімно в коверті, на якій має бути кольоровий зразок стягу або „емблеми“ на адресу генерального секретаріяту „Міжнародньої унії союзів Ліґи Націй“ у Брюселі 41, rue Juste Lipse.

— **Примхи моди.** Останніми роками, а головно минулої зими, такої гострої, жіноцтво терпіло чимало підчас студені, не маючи де сховати рук. Жіночі кожухи не мають зверху кишень, а також у плащах мода не дозволяла на таку прозаїчну причіпку. Аж цього року париські виставки пригадують світові, що істнує дуже вигідний зимою, старий предмет у жіночім одязі — зарукавок. Він вертається до своїх старих прав і імовірно його вживатимуть навіть тоді, коли не буде морозу, а просто для паради.

— **Студентське місто.** В Еспанії будують „міжнародне“ студентське місто, що має стати культурним осередком для всіх народів, що вживають еспанської мови. Це місто — одна із спроб обновити давній вплив Еспанії, коли в 17. ст. в університетах Саляманки й Алькали слухало визначних професорів 10.000 студентів. Будова згаданого університетського огнища йде по зразку найкращих таких міст в Америці й Англії. Коштуватиме вона приблизно півтора міліярда фр- Місто займе 1615 акрів і матиме 50.000 [illegible].

Перша будівля вже закінчена, призначена для
південно-американських студентів. У ній заведе-
ний комфорт першорядних великоміських го-
телів.

— **Заріст на лиці.** Мюнхенська лікарка д-р Мю-
лер зацікавилася наслідками короткої жіночої
підстрижки. Вона перевела досліди над кілька-
сот жінками-„хлопчаками" і прийшла до висно-
ку, що 20 відс. коротко-стрижок, втративши дов-
ге волосся на голові, дістає густіший заріст на
лиці. Видно, що „волосата енергія" не марнуєть-
ся. Таким чином жінки мають нову турботу і важ-
ливе питання до вирішення: чи краще носити
довге волосся, чи ліпше стати похожим на му-
щин і дістати заріст на лиці.

— **Рятунковий човен** на морі грає однакову
ролю, що життеві обезпечення в нашій буден-
щині. Чим більше непевною є ця буденщина, тим
потрібнішим є життеве обезпечення, яке перево-
дять усі українці в своїм Товаристві **„Карпатія"**,
Львів, вул. Руська ч. 18. 399

Зі спортового життя.

Х. ЗАПОРІЖСЬКІ ІГРИЩА.

Ситківкове мистецтво краю.

Цьогорічні ситківкові змагання за [illegible]стецтво краю були вельми грізною боротьбою старих наших „канон" з молодими грачами. Боротьба була тим завзятіша, бо ходило про дві мандрівні нагороди наших установ: Ревізійного Союзу та Маслосоюзу. Одна нагорода була призначена для мистецького клюбу, а друга для побідниці в грі жінок. На 1929 р. припали перша Львівському Ситківковому Клюбові (Л. К. С.), друга п. Дмитрівній.

В поодиноких грах розіграли: Зелений-Дверович 2 : 6, 6 : 1, 6 : 4; Паліїв-Лішинський 6 : 3, 6 : 4; Бачинський-Волошин 6 : 2, 6 : 4; Кулечко III.-Левицький 6 : 1, 6 : 2; Кульчицький-Кулечко Дм. 6 : 2, 6 : 4; Зелений-Паліїв
10 : 8, 6 : 3; Кулечко-Гнатевич 6 : 1, 6 : 1;
Федак-Рожанковський 7 : 9, 6 : 3, 7 : 5. Фі-
нал між Кульчицьким і Кулечком III. 6 : 3,
6 : 4.

Поодинока гра жінок: Струмінська-
Федаківна 6 : 0, 6 : 3; Дмитрівна-Зубиківна
6 : 1, 6 : 0. Фінал: Дмитрівна-Струмінська
6 : 3, 2 : 6, 6 : 3. Мандрівна нагорода припала
п. Дмитрівній.

Двійна гра мущин. Хоч до самого кінця
не був ніхто певний за фіналістів, то все таки
дві пари були фаворитами. Зійшлись вони в
фіналі: Кульчицький, Рожанковський-Кулечки
III. і Дм. 4 : 6, 6 : 4, 6 : 1. Найбільше емоції
в двійній грі принесла стріча в півфіналі між
мистцями і Зеленим-Бачинським 4 : 6, 6 : 2,
8 : 6. Гарне враження тої гри зіпсувала лиш
неджентельменська поведінка мистців супроти
побіджених.

В мішаній грі фінал припав walk-ower-ом парі Струмінська-Рожанковський.

В цілому турнірі визначались своєю грою проф. Кульчицький, брати Кулечки та пара Зелений-Бачинський (УССК.).

В загальній клясифікації перше місце та чашу Ревізійного Союзу добуває Л. К. С. Голова Українського Спорт. Союзу д-р Гнатевич замкнув у неділю ситнівкові змагання, вручаючи побідникам жетони та почесні грамоти.

Легко-атлетичні тренінги Українського Студ. Спорт. Клюбу.

З огляду на те, що УССК. має на приміті зачати шкільний рік імпрезою „Високошкільне Мистецтво" та хоче прийти своїм членам з фаховою порадою, виділ УССК. кличе всіх своїх членів ходити пильно на легкоатлетичні тренінґи, які відбуваються щочетверга та суботи на площі „С.-Б.". Таксамо кличе виділ всіх копунів до пильної та витревалої праці, бо в місяці „Українського Студента" буде уладжений пропаґандивний меч в копаному мячі: Університет-Політехніка. До праці!

Виділ УССК.

Високошкільне ситківкове мистецтво.

Український Студ. Спорт. Клюб уладжує ситківкове мистецтво високих шкіл у днях 27., 28. і 29. вересня. Мистецтво відбудеться в грах: 1) поодинока гра жінок, 2) поодинока гра мущин, 3) двійна гра жінок, 4) двійна гра мущин, 5) мішана гра. Участь можуть брати лиш студенти високих шкіл, які належать до Українського Студ. Спорт. Клюбу або до одного із самодопомоговик українських високошкільних товариств. Вписове 3 зол. за поодиноку гру. Зголошення до 24. IX. в канцелярії Т-ва Прихильників Освіти, вул. Супінського 21. (Акад. Дім), на руки тов. Зеленого.

Виділ УССК.

Змагання в 5-ліття Спорт. Секції Сокола IV.

В днях 14. і 15. ц. м. відбулися з нагоди 5-ліття Спортової Секції Сокола IV. на площі „Сокола-Батька" змагання в копаному мячі та відбиванці, до яких станули дружини: „С-Б." СКУД, ЖУСК, Сокіл IV, Україна комб., Зоря й Чорноморці. В суботу 14. ц. м. змагались у відбиванці жіночі дружини: СКУД-С-Б. 30 : 13 Сокіл IV-ЖУСК 25 : 18 та муж. дружини Сокіл IV.-С-Б. 29 : 23. Дружина Сокола IV. побідила в копанім мячі репрезентацію Зоря-Чорноморці 3 : 2 (2 : 2). — В неділю відбулися дальші змагання у відбиванці жін. дружин СКУД-Сокіл IV. 30 : 5, ЖУСК-С-Б. 24 : 19 та муж. дружин С-Б.-Сокіл IV. 30 : 12. В копаному мячі Україна комб. побідила Чорноморців 2 : 1 (2 : 0), а Сокіл IV. ремісував зі Зорею 1 : 1 (0 : 1). Суддею перших змагань був воротар України п. Новицький, других п. Верхола. Змагання були доволі цікаві, та, на жаль, публики на них було мало, бо ледви яких 200 осіб. Іменем спорт. дружини „Зорі" вручено дружині Сокола IV. китицю цвітів.

ОГОЛОШЕННЯ

✝

Орест Еремій Козловський

емер. старший учитель народної школи в Рогатині,

по короткій і тяжкій недузі помер у Львові дня 17. вересня 1929 року в 56-ому році життя.

Подаючи сю сумну вістку своякам і знакомим, запрошує другів Покійного на обряд похоронний, який відбудеться в четвер, дня 19. вересня ц. р. в год. 3. попол. з крипти Бернардинів на Личаківський цвинтар — тяжким горем прибита

544 **Жена**

Театри.

Великий Міський Театр:

Середа, 18-го вересня, г. 7·30 веч. „Лякме". Останній виступ Ади Сарі.

Малий Міський Театр:

Середа, 18-го вересня, г. 7·30 веч. „Гарна історія". Виступ Софії Чапдінської й А. Венгерка.

Кіна.

Аполльо: „Квітка Сходу".

Кольосей: „Герой пустині" і „Чортівський плай".

Лев: „Князі на засланні" (Лія Мара).

Люна: „Яковова криниця".

Марусенька: „Темпо".

Оаза: „Кельнер із московського ресторану „Яр".

Палас: „Асфальт".

Пан: „Мучениця подружжа" (Корінна Ґріфіт).

Пасаж: „Вломник-Джентельмен" (Еді Польо), американська комедія та Ґомонтів тиждень.

Стилеве: „Вулиця спокус". Виступ російського хору.

Фатаморгана: „Незнаний батько" (Реджінальд Дені).

Химера: „Шофер ясновельможної пані".

Утіха: „Батьку!" (Кап. Сорель і його син).

Програма радіо.

Четвер 19-го.

Варшава (1411,7) 18·00 Концерт солістів. 22·45 Музика до танців.

Краків (312,8) 20·30 Вечірний концерт.

Познань (334,8). 20·30 Віденська музика.

Бреслявр (253) 19·05 Оперетковa музика.

Ляйпціґ (259) 20·00 Симфонічний концерт.

Братислава (279) 20·00 Пісоньки.

Талін (296) 1[illegible]·00 Композиції Чайковського.

Льондон (356,3) 16·00 Октет. 19·49 Радіокабарет.

Франкфурт (390). 20·00 „Орфей і Еврідика" опера.

Берн (403) 21·00 Брамс і Німан на фортеп.

Рим (441) 21·00 Італійська оперова музика.

Прага (487). 21·00 Концерт.

Міляно (501). 20·30 „Ріґолетто".

Відень (516,3). 20·05 „Лякме".

Мюнхен (533) 21·20 Симфонічна оркестра.

Будапешт (550). 17·50 Попол. концерт. 22·15 Циганська капеля.

Москва (825). 21·30 Популярний концерт.

Харків (1304). 20·39 Вокальна музика.

Париж (1725) 21·00 Концерт.

Пятниця 20-го.

Варшава (1411,7). 20·30 Симфонічний концерт.

Гельсінґсфорс (221,4) 18.45 Оперові арії.

Братислава (279) 19·05 Мадярська авдиція.

Талін (296). 17·30 Чеська музика.

Загреб (307). 20·30 Легка музика.

Льондон (356,3). 22·15 Квінтет. 23·00 Музика до танців.

Штутгарт (360). 20·00 Фільгармонія. Орхестра.

Берлін (418) 16·30 Композиторський концерт.

Стокгольм (436). 20·00 Популярний концерт.

Рим (441). 21·00 Італійська музика.

Прага (487). 20·30 Концерт хору „Сметани".

Міляно (501). 20·30 Симфонічний концерт.

Відень (516,3). 18·00 Камерний концерт. 20·05 Концерт солістів. 22·00 Музика до танців.

Рига (525). 19·0[illegible] Сифонічний концерт.

Будапешт (550). 20·00 Концерт солістів.

Київ (800). 20·00 Музично-літер. вечір.

Париж (1725). 21·35 Радіоконцерт.

Москва (825). 19·00 Опера або оперетка.

Ковно (1935) 20·40 Концерт.

Харків (1304). 19·30 Вокальна музика.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.